

TEŠIAME rubriką „IŠDRĮSK PAKLAUSTI SPECIALISTO!“

Jei ir Jūs turite klausimų, Tarnybos specialistams - logopedui, socialiniam ar specialiajam pedagogui, psichologui, - rašykite mums el. paštu spt.pasvalys@gmail.com

Klausimas: ką vertina psichologai Tarnyboje? ką reiškia vaiko psichologinis vertinimas?

Atsako Tarnybos psichologė Jolita Stipinienė.

Viena iš psichologo darbo veiklų tarnyboje – tai psichologinis vaiko vertinimas. Vaiko psichologiniame vertinime dažniausiai dalyvauja keli asmenys – vaikas ir tėvai (globėjai), pedagogai.

Sudedamoji vaiko psichologinio įvertinimo dalis yra individualus psichologinis tyrimas, kuris apima testavimą (standartizuotų intelekto, vizualinių motorinių įgūdžių, socialinio – emocinio ir elgesio prisitaikymo testų administravimą bei rezultatų interpretaciją). Taip pat naudojami kiti individualaus tyrimo metodai (stebėjimas, interviu su pačiu vaiku, jo tėvais (globėjais) apie vaiko raidą, iškylančius sunkumus, su vaiką ugdančiais pedagogais (pagal poreikį). Psichologinio vertinimo tikslas – suprasti vaiko problemą, priimti tinkamą sprendimą dėl ugdymo programos pritaikymo pagal vaiko poreikius, o atpažinus vaiko sunkumų priežastis ir nustačius jo galias, kartu aptarti ir pateikti rekomendacijas tėvams (globėjams) ir vaiką ugdančioms pedagogams. Svarbiausia kartu ieškoti būdų, kaip vaikas galėtų padėti pats sau.

Intelektinių gebėjimų įvertinimas atliekamas naudojant Lietuvoje standartizuotas metodikas: *Wechslerio* intelekto skalę vaikams (WISC-III LT), *Wechslerio* trumpąją intelekto skalę (WASI), *Raveno* spalvotos progresuojančios matricos (CPM). Dažniausiai vaiko intelekto įvertinimui tarnyboje naudojama WISC-III LT metodika.

Wechslerio intelekto skalė (WISC-III LT) vaikams – tai individualus klinikinis testas, skirtas 6-17 metų vaikų intelektiniams gebėjimams įvertinti. Jį sudaro 13 subtestų, kuriais matuojami vaiko pažintiniai gebėjimai. Kai kuriems subtestams atlikti yra svarbūs vaiko abstraktaus mąstymo gebėjimai, kitoms užduotims reikia atminties ar paprastų suvokimo įgūdžių. Testavimo metu pateikiamos įvairios užduotys, kurios skirtingais būdais tiria intelekto funkcionavimą bei suteikia vaikui galimybę parodyti individualius gebėjimus. Kadangi matuojami skirtingi intelekto funkcionavimo aspektai, taip įvertinami bendri vaiko intelektiniai gebėjimai. Užduotys pateikiamos taip, kad vaikas išlaikytų dėmesį ir nenuobodžiautų. Intelekto vertinimas trunka nuo 50 min. iki 1,5 val. Testavimo trukmė priklauso nuo vaiko elgesio testuojant ir nuo psichologo įgūdžių. Vertinimo metu laikomasi testavimo reikalavimų, pvz. vienas iš jų, kad tėvai kartu su vaiku nebūtų tyrimo metu testavimo patalpoje.

Raveno spalvotų progresuojančių matricų (CPM) metodika skirta 5 metų ir vyresnių vaikų neverbalinėms mąstymo funkcijoms, gebėjimui palyginti pagal formas, mąstyti pagal analogiją ir organizuoti erdvinę informaciją į sisteminę visumą, įvertinti. Ši metodika dažniausiai naudojama, kai reikia įvertinti vaiko brandą ir pasirengimą priešmokykliniam ir mokykliniam ugdymui.

Renkant papildomą informaciją apie galimus vaiko emocinius ir elgesio sunkumus naudojami ir kiti instrumentai – klausimynai, kuriuos gali užpildyti pats vaikas (priklausomai nuo jo amžiaus), tėvai (globėjai), seneliai, pedagogai. Tarnyboje dažniausiai naudojama ASEBA metodika ir Galių ir sunkumų klausimynas (SDQ). Renkama iš tėvų (globėjų) ir papildoma informacija apie vaiko raidą.

Psichologinį vaiko vertinimą visada atliekame pirmos dienos pusės metu, kai vaikas yra išsimiegojęs, pailsėjęs. Tyrimo pradžioje bendraudamas ramiai ir natūraliai psichologas užmezga su vaiku kontaktą. Ir tik tada, kai jau kontaktas tampa pakankamai geras, trumpai ir vaikui priimtina kalba supažindina jį su testu ir pradeda testavimą. Tyrimo metu visada atsižvelgiama į vaiko negalę ir prireikus papildomai naudojami kiti testai, daromos trumpos pertraukos. Po testavimo gauti rezultatai aptariami su tėvais (globėjais), aptariant tėvų lūkesčius bei galimybes. Atsižvelgus į vaiko galias ir sunkumus pateikiamos rekomendacijos, kurių tikslas padėti vaikui įveikti iškilusius sunkumus, kad jis galėtų jaustis geriau.